

Kan man älska sin pappa, även om han dödat ens syster?

Clara Lee Lundberg har sett "Elektra" på Teater Giljotin och frågar sig varför frånvarande, döda pappor med våldskapital kan bli så älskade. (ETC 260220)

Kan man älska sin pappa, även om han dödat ens syster?

Elektra kan det, eller hon tror det i alla fall.

I regissören Franciska Löfgrens bearbetning av Sofokles pjäs från 400-talet f.k. står en dotters besatthet av att hämnas sin faders död i centrum och hennes hat mot modern genomsyrar föreställningen från första till sista minut.

Bakgrunden är att Kung Agamemnon offerar sin dotter Ifigenia för att blidka gudinnan Artemis inför kriget mot Troja. Hans hustru Klytaimestra hämnas då sin dotters död genom att tillsammans med sin älskare Aigisthos mörda sin make, vilket i sin tur får hennes andra dotter Elektra att tvinga sin bror Orestes att döda både Klytaimestra och Aigisthos.

I ett minimalistiskt men suggestivt ljussatt scenrum på Teater Giljotin i Stockholm sätter nu den fria teatergruppen Stella tillsammans med Teater Tribunalen upp detta tusenåriga drama, som med sin spiral av våld och hämnd känns mer aktuellt än någonsin.

Jag tackar dock gudarna för att ensemblen inte valt att göra en "Elektra" i samtida tappning, på det där sättet som många teatrar gör i dag med klassiska dramer för att kännas "angelägna" och som får sekundärskammen att nå nya nivåer.

Tänk vad fruktansvärt pinsamt det hade kunnat bli om Elektra till exempel hade gjorts till en rappande tonårgäri i orten vars pappa hade blivit dödad av det kriminella gänget som mammans nya shoo-no tillhörde och därför bad sin brorsa att avrätta både mamman och killen.

Uppsättningen på Teater Giljotin är som tur var långt ifrån den sortens desperata, samtidsfixerade publikfriari.

Istället väljer man att spela den grekiska tragedien på ett sätt där språket får vara precis så gammaldags, pretentiöst och allvarligt som handlingen kräver och estetiken tillåts vara tidlös i sin avskalade enkelhet.

Såväl Magnus Möllerstedts scenografi som Michael Forsbergs ljusdesign är utsökt och Hugo Therkelssons finkänsligt laddade musik driver – med några få undantag där den blir för melodramatisk – på ett effektivt sätt handlingen framåt.

Det koreografiska anspråket som ibland kan kännas krystat i en teaterföreställning blir i Franciska Löfgrens "Elektra" snarare ömsint och inkluderande. Rörelsesekvenserna som upprepas både i solo och grupp blir ett gemensamt språk som förenar pjäsens fem skådespelare.

Starkast på scenen lyser Silvia Raun som en gotisk Klytaimestra. Likt en blond Morticia Addams i svart sammetsklänning förkroppsligar hon den lätt paranoida och av sorg och vrede genomborrade modern, som temporärt lyckats återställa någon sorts moral och rättvisa genom att döda den som offrat hennes barn till gudarna.

Jenny Nilson gör ett rörande porträtt av det diplomatiska mellanbarnet Chrysotemis som försöker medla i familjen och lugna ner sin hämndlystna syster Elektra. Tobias Ulfvebrand som brodern Oristes står för ensemblens mest fysiska prestation när han på ett halsbrytande sätt iscensätter sin egen död, och Henrik Dahl är övertygande i sina roller som Aigisthos och trotjänare.

Rita Hjelm som Elektra (som borde fått ha på sig något värdigare än en blandning av "kvinnlig Viking-skådis" och "arg grungetjej") lyckas gestalta hur besattheten av hämnd kan se ut och hur den – när den väl genomförs – kan befria oss från sorg och smärta, om än bara tillfälligt.

Däremot framstår det fortfarande som obegripligt hur Elektra kan vörda och älska sin pappa så mycket, trots att han under sin livstid sällan var hemma och dessutom dödade hennes syster för att få stridslycka. Varför är den frånvarande eller döda pappan föremål för så mycket kärlek som han egentligen inte förtjänar?

Är det manne för att Elektra, likt den fransk-algeriska författaren Nina Bouraoui i boken "Sorgen har ett minne", tvivlar på om hon kan fortsätta att leva utan sin fars blick?